

Mottagare
Regionstyrelsen

Återrapportering - Elstöd

Förslag till beslut

- Informationen tas emot.

Sammanfattning

Under hösten fick regionstyrelseförvaltningen i uppdrag att först, via en enkätundersökning, titta närmare på behovet av ett stöd till föreningar för de befarade ökade kostnaderna för el. Med enkäten som underlag utformades ett stöd som initialt skulle ge 7 miljoner kronor (mnkr) i elkompensationsstöd och 2 mnkr i eleffektiviserande investeringar. Denna fördelning blev i ett senare skede förändrad till 4 mnkr i elkompensationsstöd och 5 mnkr i investeringsstöd. 110 ansökningar inkom till elkompensation och 70 till investering. Sista ansökningsdag var 30 november och efter det vidtog en kort men intensiv handläggningsperiod innan stödet betalades ut dagarna innan jul.

Ärendebeskrivning

Till följd av det osäkra omvärldsläget, stigande inflation samt prognoser om både elbrist och skenande elkostnader gjorde kultur- och fritidsavdelningen på uppdrag politiken en enkätundersökning till registrerade bygdegårdar (samlingslokaler på landsbygden) samt kultur- och idrottsföreningar med egna anläggningar. Av de inkomna svaren prognosticerades en total ökad kostnad för elförbrukning till ca sju miljoner kronor. Samtidigt gjordes en bedömning att ett investeringsbehov av energieffektiviserade åtgärder fanns bland bygdegårdar och

idrottsföreningar till uppemot två miljoner kronor.

Regionfullmäktige fattade den 21 november 2022 (RF § 196) beslut om ett tillfälligt föreningsstöd med anledning av ökade elkostnader. Detta då det finns en överhängande risk att många förenings verksamhet kraftigt kunde påverkas av den stora ökningen av elpriser och som kunde förväntas vara ihållande ett tag framöver på grund av det rådande världsläget.

Baserat på enkätundersökningen avsattes under tiden nio miljoner kronor till två stöd:

1. Elkostnadsstöd - kompensation för ökade elkostnader

Stödet kunde sökas av registrerade kulturföreningar, bygdegårdar och idrottsföreningar som själva äger sin fastighet. Stödet skulle fördelas till föreningar som har rörligt avtal eller hade fast avtal förra året men rörligt nu. Föreningar som hade samma bundna elavtal nuvarande år som 2021 kunde inte få stöd. Stödet syftade alltså till att täcka kostnadsökningen, inte eventuell ökad förbrukning. Stödets storlek baserades på faktiska kostnader från 1 september - 31 oktober 2022 samt uppskattad elförbrukning för 1 november 2022 - 30 april 2023. Kostnadsökningen beräknades automatiskt i e-tjänsten utifrån en schabloniserad kostnad på 4,50 kr/kWh som togs fram av Vattenfall och stämdes av med GEAB.

2. Investeringsstöd för energieffektiviserande åtgärder

Stödet kunde sökas av registrerade bygdegårdar och idrottsföreningar som själva äger sin fastighet. Investeringen skulle bidra till energieffektiviserande insatser som gör verksamheten mindre utsatt för

förändringar i elpriset. Exempel på investeringar kunde vara byte av elarmaturer och fönster, inköp av energisnåla vitvaror och maskiner eller installation av nya värmesystem och solpaneler. Vidare kunde föreningen ansöka om maximalt 200 000 kronor varav den summan som mest fick utgöra 90 procent av den totala investeringen. Projektet fick inte heller vara påbörjat innan beslut gavs. Investeringen ska redovisas senast vecka 45 år 2024.

Båda stöden fanns tillgängliga att söka från andra veckan i oktober till sista november under förutsättning att beslut fattades i regionfullmäktige vilket gjordes. Information om stöden gick ut via de ordinarie kommunikationskanalerna och en särskilt temasida skapades, <https://gotland.se/elkompensation>, tillsammans med två nya e-tjänster.

Inflödet av ansökningarna översteg med råge den förväntansgrad som kultur- och fritidsavdelningen hade prognosticerat och som var baserad på den nämnda enkätundersökningen. Även de ansökta summorna skiljde sig från prognosen, möjligtvis på grund av den ovanligt milda hösten. När det gäller stödet för ökade elkostnader inkom det ca 110 ansökningar med total ansökningssumma på nästan 4,4 miljoner kronor. För investeringsstödet inkom det ca 70 ansökningar med total ansökningssumma på nästan 8,7 miljoner kronor.

Eftersom de ansökta summorna skiljde sig från prognosen föreslog kultur- och fritidsavdelningen att en omfördelning skulle göras mellan de två stöden vilket regionstyrelsen beslutade om under december. Resultatet blev att stödet för ökade elkostnader uppgick till fyra miljoner och stöd för investering till fem miljoner. Detta för att på bästa sätt möta föreningslivets behov. Eftersom båda stöden och de närmare 180 ansökningarna skulle

handläggas, beslutas och betalas ut innan årsskiftet blev det en onormalt kort och intensiv handläggningstid som pågick mellan 1 – 22 december.

När det gäller stöd för ökade elkostnader beviljades av de ca 110 ansökningarna slutligen stöd till 90 bygdegårdar, idrottsföreningar och kulturföreningar på de fyra miljoner kronorna som var avsatta. Förutsättningen var att föreningen var registrerad i Region Gotlands föreningsregister som bygdegård (samlingslokal på landsbygden), kulturförening eller idrottsförening, ägde sin egen anläggning, hade skickat in kompletta årsmöteshandlingar för 2022 samt hade skickat in nödvändiga bilagor i ansökan. Dessa gränsdragningar gjorde att en del föreningar inte kunde få stöd trots att de ansökt, beroende på exempelvis ägarförhållanden eller att de inte kategoriserades som bygdegård, kultur- eller idrottsförening. En vidare gränsdragning än den som gjorts för de båda stöden hade inte varit hanterbar sett till det då möjliga ansökningstrycket, de ekonomiska förutsättningarna, regler kring företagsstöd och den korta handläggningstiden. Samtliga inkomna ansökningar med bilagor kontrollräknades och rimlighetsbedömdes. Stickprovskontroller på bilagor gjordes för samtliga ansökningar. I de fall oklarheter framkommit i uträkning eller om information i bilagorna inte stämde med uträkningen justerades stödnivåerna antingen upp eller ner för respektive ansökan. Alla föreningar fick möjlighet att komplettera under handläggningstiden i fall något saknades.

Handläggningen för investeringsstöden för energieffektivisering var av sin natur annorlunda än den mer mekaniska handläggningen av det föregående stödet. Här inkom nästan sjuttio ansökningar varav slutligen 39 föreningar beviljades de fem miljoner kronorna. Förutsättningarna var desamma som för elkostnadsstödet med undantag att endast bygdegårdar och

idrottsföreningar kunde ansöka. Detta för att i största möjliga mån ligga i linje med det ordinarie stödsystemet som kultur- och fritidsavdelningen förvaltar och därigenom förenkla stödgivningsprocessen. Urvalskriterierna för investeringsstödet blev i dialog med Energicentrum något förenklat att ge stöd till de insatser som ger störst effekt på kort sikt. Detta för att i möjligaste mån stödja i det omedelbara förmodade svåra läget. Det som i första hand beviljades blev således insatser som säkrade "skalet" på fastigheten och som bevarar den värme som generas såsom isolering av olika slag och byte av fönster och dörrar. Därefter beviljades inköp av luftvärmepumpar och utbyte av direktverkande el. Men även byte av belysningsarmaturer, gamla vitvaror och installering av solceller beviljades i den mån ekonomin tillät. I bedömningen togs även hänsyn till jämvikt mellan bygdegårdar och idrottsföreningar samt geografi. När det gällde idrottsföreningar prioriterades även utbyte av belysningsarmaturer som direkt påverkar möjligheter till aktivitet, exempelvis till elljusspår, konstgräs och ridhall.

Till följd av kända problem i e-tjänstsystemet inkom ytterligare tre ansökningar efter gjorda utbetalningar. Dessa hanterades och utbetalades i efterhand, men fortfarande på 2022-års räkenskaper.

Under 2023 är inriktningen i enlighet med regionfullmäktigebeslutet även att prioritera energieffektivisering inom de ordinarie stödstrukturerna för bygdegårdar och idrottsföreningar. Det ökar chansen för de som fick avslag på grund av den stora konkurrensen samt övriga att genomföra önskvärda investeringar under året. När det gäller idrottsföreningar som ansöker om driftsstöd kommer 2022 års elkostnader att utgöra underlag för ersättning under 2023 och på så vis kompensera för fjolårets ökade kostnader till viss del.

Regionstyrelseförvaltningen

Torsten Flemming
tf Regiondirektör